

Warszawa, dnia 14 sierpnia 2013 r.

RPO-733159-VII-720.5/13/WS

Raport
przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji
z wizytacji Oddziału Zewnętrznego w Czersku
Aresztu Śledczego w Chojnicach
(wyciąg)

1. Wprowadzenie

Na podstawie artykułu 19 *Protokołu fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w Nowym Jorku dnia 18 grudnia 2002 r. (Dz. U. z 2007 r. Nr 30, poz. 192) oraz działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniach 13 – 14 maja 2013 r. do Oddziału Zewnętrznego w Czersku Aresztu Śledczego w Chojnicach (zwanego dalej Oddziałem, placówką lub jednostką) udali się pracownicy Zespołu „Krajowy Mechanizm Prewencji” (zwanego dalej KMP lub Mechanizmem): Karolina Goral, Małgorzata Molak (pedagogi resocjalizacyjni) oraz Wojciech Sadownik (prawnik).

Celem wizytacji zapobiegawczej przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji było sprawdzenie na miejscu sposobu traktowania osób pozbawionych wolności i dokonanie oceny ich ochrony przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem. Wizytacją pracowników KMP objęty był cały Areszt Śledczy w Chojnicach, zaś wnioski zaprezentowane zostały w Raporcie Krajowego Mechanizmu Prewencji z wizytacji Aresztu Śledczego w Chojnicach RPO-733160-VII-720.5/13/WS.

W Oddziale Zewnętrznym w Czersku przeprowadzone czynności polegały na:

- wysłuchaniu informacji na temat funkcjonowania Oddziału, przedstawionej przez mł. chor. Ewę Głodowską – p. o. kierownika Oddziału Zewnętrznego;

- oglądzie terenu jednostki oraz pomieszczeń użytkowanych przez skazane;
- przeprowadzeniu w czasie wizytacji cel mieszkalnych i innych pomieszczeń rozmów ze skazanymi oraz z funkcjonariuszami i pracownikami Oddziału;
- zapoznaniu się z losowo wybranymi aktami osobowymi skazanych;
- przeprowadzeniu na osobności indywidualnych rozmów z wybranymi osadzonymi.

W toku wizytacji wykonano dokumentację fotograficzną i użyto dalmierza do pomiaru powierzchni wybranych pomieszczeń.

Dokonane w ten sposób ustalenia przedstawiciele KMP przekazali kierownikowi Oddziału Zewnętrznego w Czersku oraz wysłuchali jej uwag i wyjaśnień.

Ponadto po zakończeniu wizytacji przeanalizowano wybraną dokumentację dotyczącą funkcjonowania Oddziału.

2. Legalność osadzenia w placówce

Oddział dysponuje 68 miejscami i jest jednostką typu otwartego z oddziałem półotwartym, przeznaczonym dla skazanych kobiet młodocianych, odbywających karę po raz pierwszy i recydywistek penitencjarnych. W jednostce przebywają również skazani mężczyźni zatrudnieni przy pracach konserwacyjno-remontowych. Według stanu na dzień 14 maja 2013 r., w jednostce faktycznie przebywało 65 skazanych (w tym 2 mężczyzn) odbywających karę w dwóch systemach: zwykłym (9) oraz programowego oddziaływania (58).

3. Personel

W Oddziale zatrudnionych jest 2 wychowawców, w tym 1 odpowiedzialna za działalność k - o. Pracownice te legitymują się wykształceniem wyższym. W rozmowach niektóre osadzone zgłaszały problem z dostępem do wychowawców, podkreślając, że często są odsyłane lub nie uzyskują niezbędnych informacji. Biorąc to pod uwagę przedstawiciele KMP zalecają kierownikowi zbadanie powyższego

zgłoszenia i w razie potwierdzenia doniesień skazanych podjęcie właściwych kroków żeby podobne sytuacje nie miały miejsca w przyszłości. W przypadku zgłoszenia potrzeby konsultacji psychologicznej do jednostki przyjeżdża psycholog z Aresztu Śledczego w Chojnicach. Skazane, z którymi rozmawiali przedstawiciele Mechanizmu bardzo wysoko oceniały pomoc i wsparcie uzyskiwane od psychologa.

W 2011 r. obie wychowawczynie przeszły specjalistyczne szkolenia dla młodszych wychowawców. Ponadto jedna z nich w 2013 r. przeszła szkolenie z zakresu pracy z grupą dla starszych wychowawców.

W ocenie przedstawicieli Krajowego Mechanizmu Prewencji powyższą ofertę szkoleniową należałoby poszerzyć o zagadnienia z zakresu praw człowieka (ze szczególnym uwzględnieniem praw osób pozbawionych wolności) oraz umiejętności radzenia sobie m. in. ze stresem i przyjmowaniem krytyki. Przedstawiciele KMP uznają, że właściwe przeszkolenie funkcjonariuszy Służby Więziennej bezpośrednio pracujących z osobami pozbawionymi wolności zmniejsza prawdopodobieństwo wystąpienia złego traktowania.

Standardy Europejskiego Komitetu Zapobiegania Torturom (patrz: Fragment Drugiego Sprawozdania Ogólnego [CPT/Inf (92) 3] dot. szkoleń funkcjonariuszy służb porządku publicznego) *wskazują, że nie ma lepszej gwarancji przeciwko złemu traktowaniu osoby pozbawionej wolności niż dobrze wyszkolony funkcjonariusz Policji czy Służby Więziennej. CPT kładzie szczególny nacisk na konieczność rozwijania umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej.*

Zgodnie z udzielonymi przez kierownika Oddziału informacjami, w latach 2012-2013 (do dnia wizytacji) nie były prowadzone postępowania dyscyplinarne wobec podległych jej funkcjonariuszy Służby Więziennej. W tym samym okresie nie odnotowano zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

4. Warunki bytowe

Skazani przebywają w 17 celach mieszkalnych (2-, 3-, 5-, 6, 7- osobowych i jednej 11- osobowej). Stan większości cel mieszkalnych nie wzbudził zastrzeżeń wizytujących, podobnie jak materacy, koców oraz poduszek. Jednak z uwagi na ubytki

farby i uszkodzenia ścian remontu wymaga cela nr 22. Pracownicy KMP zalecają przeprowadzenie niezbędnego remontu. Łóżka piętrowe były wyposażone w szuflady wysuwane pod łózkowe, drabinki oraz zabezpieczenia przed wypadnięciem (wyższe kondygnacje). W każdej z wizytowanych cel panował porządek.

Oświetlenie sztuczne zapewnia warunki do czytania i pisania, a wielkość okien umożliwia prawidłowy dopływ światła naturalnego. Zainstalowane w celach gniazda elektryczne umożliwiają osadzonym korzystanie z czajników elektrycznych i odbiorników telewizyjnych.

W 5 celach mieszkalnych przeznaczonych dla skazanych odbywających karę w zakładzie typu półotwartego istnieją kąpiki sanitarne, trwale wyodrębnione i w bardzo dobrym stanie. Poza tym osadzone odbywające karę w zakładzie typu otwartego korzystają z 3 toalet umiejscowionych poza celami mieszkalnymi. W rozmowach z wizytującymi osadzone informowały, że jest to niewystarczająca liczba. Biorąc pod uwagę, że w Oddziale w czasie wizytacji w zakładzie typu otwartego przebywały 43 osoby, skarga skazanych wydaje się w pełni uzasadniona. W związku z tym przedstawiciele KMP zalecają zorganizowanie dodatkowych toalet dla osadzonych wykonujących karę pozbawienia wolności w zakładzie otwartym. Ciepła woda doprowadzona jest do wszystkich cel mieszkalnych.

Do dyspozycji skazanych pozostaje łazienka (4 wydzielone stanowiska wyposażone w przesłonki), również w bardzo dobrym stanie. Warunki w niej panujące w pełni respektują prawa osadzonych do intymności i godności osobistej. Kąpiele odbywają się 2 razy w tygodniu. Osadzone zatrudnione mogą korzystać również z wyremontowanej łazienki z prysznicem, zlokalizowanej w sąsiedztwie kuchni. Oddział zaopatrzony jest w pralkę przeznaczoną dla osadzonych.

Palenie wyrobów tytoniowych dozwolone jest w wyznaczonych do tego miejscach, w tym na polu spacerowym. Skazane mogą korzystać ze spacerów 2 razy dziennie (przed południem i popołudniu). Na wyznaczonym polu ulokowano ławeczki, brak było jednak zadaszanej powierzchni umożliwiającej korzystanie z wyjść na świeże powietrze przy różnych warunkach atmosferycznych. Biorąc pod uwagę powyższe przedstawiciele KMP zwracają się o uzupełnienie wskazanego braku.

Wszystkie posiłki osadzonych przygotowuje kuchnia Oddziału. W wyniku

analizy jadłospisów z dnia 13 i 14 maja 2013 r. przedstawiciel KMP ustalił, że oszczędności w każdej z diet były równe lub przekraczały 15% (13.05.2013 r.: podstawowa – 17%, L – 16%, Lc – 17%, Lcc – 16%, wegetariańska – 20%; 14.05.2103 r.: podstawowa – 16%, L – 16%, Lc – 15%, Lcc – 15%, wegetariańska – 19%). Zgodnie z § 5 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 r. w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (DZ. U. Nr 167, poz. 1633 ze zm.) w *szczególnie uzasadnionych przypadkach, związanych z sezonowością występowania artykułów spożywczych na rynku i zróżnicowaniem cen w zależności od pory roku, dopuszcza się oszczędności wysokości stawek dziennych do 20 %, pod warunkiem nie pogorszenia jakości żywienia, tj. zmniejszenia objętości dań oraz wymaganej wartości kalorycznej posiłków. Decyzję w tym zakresie podejmuje dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego (...) na wniosek funkcjonariusza nadzorującego służbę żywnościową.* Mając to na uwadze przedstawiciele KMP zwrócą się do dyrektora Aresztu Śledczego w Chojnicach z prośbą o wskazanie liczby przedmiotowych decyzji wydanych w terminie od 1 stycznia do 31 maja 2013 r.

Osadzone odbywające karę w zakładzie typu otwartego mogą przygotowywać posiłki w kuchence. Poza tym na korytarzach są rozstawione termosy z kawą z mlekiem.

W jednostce nie funkcjonuje kantyna, zakupy osadzone realizują w punkcie handlu obwoźnego przedsiębiorstwa Baltica. Ceny dostępnych produktów nie odbiegają od cen rynkowych.

Oddział nie jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Osoby starsze lub mające trudności w poruszaniu są kwaterowane na niższej kondygnacji jednostki. Jednakże przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają odpowiednie przystosowanie jednej z cel mieszkalnych (w szczególności dla osoby poruszającej się na wózku inwalidzkim). Warto w tym miejscu dodać, że Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu w orzeczeniu z 2006 r. w sprawie Vincent przeciwko Francji (Nr skargi 6253/03) uznał, że osadzenie osoby niepełnosprawnej w więzieniu, gdzie nie może ona poruszać się, w szczególności, opuścić celi

samodzielnie, jest „poniżającym traktowaniem” w rozumieniu art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka. Przedstawiciele Mechanizmu zaznacza, że pewne modernizacje pozwalające na samodzielność osób z niepełnosprawnością (np. uchwyty ułatwiające korzystanie z WC i prysznic) nie wymagają szczególnych nakładów finansowych czy ingerencji w architekturę budynku.

5. Traktowanie osadzonych

W 2013 r. do dnia wizytacji osadzone sporządziły 4 skargi, które dotyczyły nieudzielenia przepustki (2), wątpliwości dotyczącej długości okresu pozbawienia wolności (1) i traktowania przez funkcjonariuszy i pracowników Służby Więziennej (1). Wszystkie zostały uznane za bezzasadne.

W tym samym okresie przyznano 211 nagród (116 osadzonym) oraz wymierzono 3 kary (3 skazane).

Kontrola osobista osadzonych z oddziału odbywa się w niemonitorowanym pomieszczeniu pokoju oddziałowych. Kontrole osadzonych mężczyzn przeprowadzają funkcjonariusze Służby Więziennej płci męskiej.

Oceny osadzonych dotyczące traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej były pozytywne. Rozmówczynie odpowiedziały przecząco na pytanie, czy funkcjonariusze Służby Więziennej naruszyli ich nietykalność osobistą lub niewłaściwie potraktowali. Nie były też świadkami takich niedozwolonych zachowań wobec innych osadzonych. Także osadzeni w jednostce mężczyźni nie zgłaszali żadnych zastrzeżeń odnośnie traktowania przez funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Niewątpliwie na pozytywną atmosferę w jednostce wpływa wiele czynników, nie tylko charakter Oddziału. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji uważają, iż najważniejszym z nich jest przychylny stosunek funkcjonariuszy Służby Więziennej do więźniów oraz wzajemne traktowanie się z szacunkiem. Szczególnie dobrze wypowiadały się one na temat kierownika jednostki oraz oddziałowych.

Jednakże osadzone o orientacji homoseksualnej, zgłaszały, że czasami czują się dyskryminowane przez funkcjonariuszy Służby Więziennej, w ich opinii właśnie z powodu orientacji seksualnej. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu

Prewencji przypominają, że zgodnie z art. 32 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz .483) *nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.* Poinformowana o ustaleniach pracowników KMP kierownik jednostki wskazała, że podejmie się wyjaśnienia sprawy. Ponadto przekazała informację, że podjęła się starań aby w jednostce odbyło się spotkanie osadzonych z posłem Robertem Biedroniem dotyczące kwestii tolerancji seksualnej. Bardzo wysoko oceniając inicjatywę kierownika jednostki w ocenie przedstawicieli KMP wskazane byłoby również zorganizowanie spotkania lub szkolenia dotyczącego tolerancji dla funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Zgodnie z informacją przedstawioną przedstawicielom Mechanizmu, w latach 2012-2013 (do dnia wizytacji) nie stosowano środków przymusu bezpośredniego.

W 2012 r. miał miejsce 1 wypadek nadzwyczajny ujawnienie narkotyków na terenie jednostki. Ponadto w 2013 r. 1 osadzona dokonała samookaleczenia w postaci połknięcia ciała obcego.

6. Prawo do informacji

Dokumentem regulującym prawa i obowiązki osadzonych w Oddziale jest Porządek wewnętrzny: Zarządzenie nr 10/2013 Dyrektora Aresztu Śledczego w Chojnicach z dnia 30 stycznia 2013 r. w sprawie ustalenia porządku wewnętrznego w Oddziale Zewnętrznym w Czersku, dalej: porządek wewnętrzny. Kopie porządku wewnętrznego znajdowały się w poszczególnych celach mieszkalnych Oddziału.

W jednostce istnieje biblioteka, wyposażona w 5695 woluminów, z czego 1300 udało uzyskać w wyniku zbiórki zorganizowanej pośród mieszkańców Czerska. W bibliotece dostępne są m.in. następujące publikacje: Europejskie Reguły Więzienne, Europejska Konwencja o Zapobieganiu Torturom oraz Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu albo Karaniu, Reguły Minimalne Postępowania z Więźniami oraz Codziennik Prawny. Powyższe bardzo dobrze oceniają pracownicy Mechanizmu. Warto byłoby natomiast uzupełnić zbiory biblioteki o „Informatory dla

cudzoziemców”, które dostępne są również na stronie internetowej Służby Więziennej (<http://www.sw.gov.pl/pl/rzecznik-prasowy/informator-dla-cudzoziemcow/>).

W opinii przedstawicieli KMP wśród osadzonych powinna być także upowszechniana wiedza na temat rozstrzygnięć Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka i ich skutków. Mogłoby to się odbywać np. za pomocą audycji emitowanej w radiowęźle.

Na tablicy ogłoszeń wywieszono zostały adresy instytucji krajowych oraz międzynarodowych stojących na straży praw człowieka.

W Oddziale powołany jest rzecznik praw skazanych, który zgodnie z przekazanymi informacjami pełni funkcję mediacyjną pomiędzy skazanymi, ale także bierze udział w sporządzaniu listy osób przewidzianych do udziału w zajęciach poza Oddziałem. Wybierany jest w tajnym głosowaniu. Nie jest to stanowisko kadencyjne. Kierownik jednostki oraz same osadzone bardzo chwaliły efekty pracy rzecznika praw skazanych.

Kończąc przedmiotowy rozdział należy wskazać, że w rozmowach osadzone informowały o potrzebie zorganizowania spotkań informacyjnych z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Pracy w celu uzyskania informacji niezbędnych po zwolnieniu. Mając to na uwadze pracownicy Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają zorganizowanie wskazanych spotkań.

7. Opieka medyczna

Podstawową opiekę medyczną zapewnia lekarz rodzinny (0.3 etatu) oraz pielęgniarka. Lekarz przyjmuje skazane i osadzonych mężczyzn dwa razy w tygodniu. Porady specjalistyczne wykonywane są poza placówką (inne placówki Służby Więziennej lub wolnościowe placówki służby zdrowia).

Ambulatorium wyposażone jest w EKG, lampę Solux i szafkę na leki. W Oddziale jest również izba chorych. Oba pomieszczenia są odnowione i zadbane, wyposażone w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy i medyczny. Ponadto na wyposażeniu jednostki jest defibrylator, przechowywany na stanowisku dowódcy zmiany. W czasie wizytacji w izbie chorych przebywały osoby starsze i mające trudności w poruszaniu się, jednakże nie ze względu na wskazania zdrowotne. W

ocenie pracowników KMP cele te są utworzone w konkretnym celu – mają służyć osobom wymagającym wzmożonej opieki medycznej. Wykorzystywanie tego pomieszczenia jako mieszkalnego może spowodować, że w przypadku zaistnienia nagłej potrzeby np. izolowania skazanych chorych zakaźnie nie będzie to możliwe. Mając to na uwadze przedstawiciele Mechanizmu zalecają wykorzystywanie izby chorych zgodnie z przeznaczeniem.

Badania lekarskie odbywają się bez obecności funkcjonariusza Służby Więziennej, a zatem w warunkach gwarantujących poszanowanie prywatności i tajemnicy lekarskiej.

8. Oddziaływania kulturalno – oświatowe i sportowe

W jednostce zorganizowane są 2 świetlice: sportowa (wyposażona w atlas i stół do tenisa stołowego) oraz ogólna (telewizor, radiomagnetofon, gry planszowe). Do zajęć k – o organizowanych na terenie placówki wykorzystywana jest również sala widzeń (wieczorki poetyckie, spotkania przy muzyce). Poza tym do zajęć sportowych poza jednostką wykorzystywana jest baza sportowa w Czersku.

Tak jak wskazano wcześniej - w Oddziale funkcjonuje biblioteka. Jednostka zapewnia osadzonemu 2 egzemplarze gazety codziennej (Gazeta Pomorska).

W jednostce zorganizowano również radiowęzeł. Emituje on programy radiowe stacji ogólnopolskich oraz audycje własne o zróżnicowanej tematyce.

W 2012 r. poza jednostką zorganizowano m.in. wycieczki rowerowe, wyjścia na Festiwal Pieśni Chóralnej. W 2013 r. osadzone miały możliwość uczestniczenia w takich zajęciach na zewnątrz Oddziału jak spacer, zajęcia sportowe na stadionie miejskim, wystawa w Centrum Informacji Turystycznej w Czersku, koncert Ani Wyszkon.

W ramach działalności kulturalno – oświatowej w Oddziale organizowane były programy np. dla osób uzależnionych od alkoholu i pijących ryzykownie, „Krzak”, „Cyklista”, Coraz bliżej święta”. Obecnie realizowane są programy „Czytelnik” i „Biegacz”. Ponadto osadzone mogą uczestniczyć w mitingach AA, organizowanych 2 razy w miesiącu. Oddział związany jest porozumieniem z Katolickim Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Potrzebującym "AGAPE", które m.in. świadczy

pomoc osobom bezdomnym.

Skazane dobrze oceniały ofertę zajęć kulturalno – oświatowych, podkreślając, że nastąpiło znaczne zwiększenie liczby imprez po objęciu stanowiska przez aktualnego kierownika.

9. Zatrudnienie skazanych

Skazane są zatrudnione głównie przy pracach związanych z obsługą Oddziału na stanowiskach: kucharz, pomoc kuchenna, bibliotekarz, sprzątająca Oddział i administrację, krawiec, przy obsłudze maszyn pralniczych. Mężczyźni zatrudnieni są przy pracach konserwacyjno - remontowych.

W dniu wizytacji zatrudnienie odpłatne przy pracach porządkowych oraz pomocniczych na rzecz jednostki wykonywało 27 osób. Nieodpłatnie wewnątrz jednostki zatrudnionych było 10 osadzonych.

Zatrudnienie nieodpłatne przy pracach publicznych, zgodnie z art. 123a § 2 k.k.w., wykonywało 8 skazanych.

10. Prawo do kontaktu ze światem zewnętrznym

Skazane mogą korzystać z jednego z 3 samoinkasujących aparatów telefonicznych przez całą dobę.

Widzenia realizowane są na sali widzeń pod dozorem funkcjonariusza Służby Więziennej, jest także w pomieszczeniu przeznaczonym do realizacji widzenia bez osoby dozoru. Brakuje natomiast pomieszczenia do realizacji widzenia w osobnym pomieszczeniu, bez osoby dozoru. Przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają kierownikowi Oddziału rozważenie zorganizowania także takiego pomieszczenia. Tak jak wskazano wcześniej w jednostce nie ma kantyny, do dyspozycji odwiedzających pozostaje automat z podstawowymi produktami spożywczymi, w sali widzeń umieszczono także czajnik do użytku podczas odwiedzin.

Zgodnie z § 10 ust. 1 porządku wewnętrznego widzenia odbywają się w soboty (z wyjątkiem dni świątecznych) w godzinach od 8.00 do 15.00. Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu generalnym skierowanym do dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 26 marca 2013 r. (nr RPO-701427-VII-720.5/12/DK)

podniósł kwestię potrzeby umożliwienia osadzonym spotkań z bliskimi także w dni świąteczne. Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę, że bliskość w rodzinach utrzymywana jest między innymi dzięki podtrzymywaniu zwyczaju spotkań w określone dni w roku. Nadto osoby pracujące mają w te dni, ze względu na zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy, rzadką szansę na dotarcie do jednostki penitencjarnej, która niejednokrotnie znajduje się w znacznej odległości od ich miejsca zamieszkania. Podtrzymywanie kontaktów z rodziną i światem zewnętrznym zostało uznane za jeden z najważniejszych elementów oddziaływania na skazanych (art. 67 § 3 K.k.w.). Inspirowanie kontaktów skazanych z osobami najbliższymi jest jednym z podstawowych elementów oddziaływań penitencjarnych [§ 7 ust. 2 pkt 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 14 sierpnia 2003 r. w sprawie sposobów prowadzenia oddziaływań penitencjarnych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. z 2003 r. Nr 151, poz. 1469)]. Dyrektor Generalny Służby Więziennej w odpowiedzi z dnia 25 kwietnia 2013 r. (nr BDG – 070-38/13431) dzieląc argumentację Rzecznika Praw Obywatelskich poinformował, że wystosuje do dyrektorów jednostek penitencjarnych polecenia wyznaczenia w porządkach wewnętrznych dni widzeń, które będą realizowane w ważne dni świąteczne, niezależnie od obrządku oraz pozostałe dni ustawowe wolne od pracy. Mając to na uwadze przedstawiciele KMP zwracają się do dyrektora Aresztu Śledczego w Chojnicach o wprowadzenie odpowiednich zmian w porządku wewnętrznym.

W sali widzeń zorganizowano kącik dla dzieci, wyposażony w stół i zabawki. Kierownik jednostki poinformowała, że planuje odpowiednie przystosowanie tego miejsca, tak aby był bardziej przyjazny dzieciom.

W roku 2013 (do dnia wizytacji) skazanym przebywającym w Oddziale udzielono: 18 nagród (10 skazanym) z art. 138§1 pkt 7 k.k.w. i 25 (13 skazanym) - z art. 138§1 pkt 8 k.k.w.

Rozmówczynie nie zgłaszały uwag w zakresie korespondencji oraz możliwości wykonywania rozmów telefonicznych. Skazane odbywające karę w zakładzie typu otwartego skarżyły się na realizowanie widzeń wspólnie z osadzonymi w zakładzie typu półotwartego, pod nadzorem funkcjonariusza Służby Więziennej. Przepisy art. 92 pkt 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz.

557 ze zm.) umożliwiają taką formę widzeń w przypadku zakładu karnego otwartego. Jednakże przedstawiciele Mechanizmu zalecają dyrektorowi Aresztu Śledczego w Chojnicach rozważenie zmiany organizacji widzeń.

11. Prawo do praktyk religijnych

Opiekę duszpasterską w Zakładzie sprawuje kapelan katolicki. Msze święte, o uprzednim zgłoszeniu potrzeby udziału w nabożeństwie, odbywają się w kaplicy. Oprócz nabożeństw, organizowane są również spotkania indywidualne z księdzem. Kapelan zorganizował cykliczne spotkania „modlitwa przez taniec”. Wyświetlał także dla zainteresowanych osadzonych filmy, organizował drogę krzyżową, przeprowadzał (na zasadach dobrowolności) kolędę. Ponadto w jednostce działalność prowadzi Kościół Zielonoświątkowy oraz Świadkowie Jehowy.

Osadzone nie zgłaszały uwag dotyczących posług religijnych w jednostce.

12. Zalecenia

Na podstawie art. 19 *Protokołu Fakultatywnego do Konwencji w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania*, przedstawiciele Krajowego Mechanizmu Prewencji zalecają:

1. Kierownikowi Oddziału Zewnętrznego w Czersku

1. wyjaśnienie zgłoszenia dotyczącego dyskryminacji ze względu na orientację seksualną;
2. wyjaśnienie zgłoszeń dotyczących pracy wychowawców;

2. Dyrektorowi Aresztu Śledczego w Chojnicach:

- 2.1. wykorzystywanie izby chorych zgodnie z przeznaczeniem;
- 2.2. remont celi nr 22;
- 2.3. zorganizowanie dodatkowej toalety dla osadzonych wykonujących karę w zakładzie typu otwartego;
- 2.4. zmianę porządku wewnętrznego w części dotyczącej widzeń, zgodnie z uwagami zawartymi w pkt 10;

- 2.5. poszerzenie oferty szkoleniowej funkcjonariuszy Służby Więziennej o zagadnienia z zakresu praw człowieka (ze szczególnym uwzględnieniem praw osób pozbawionych wolności) oraz umiejętności radzenia sobie m. in. ze stresem i przyjmowaniem krytyki bez szkody dla trudnych w kontakcie osób;
- 2.6. zorganizowanie spotkań osadzonych z przedstawicielami Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Urzędu Pracy;
- 2.7. zadaszenia części pola spacerowego;
- 2.8. uzupełnienie zbiorów biblioteki o „Informatory dla cudzoziemców”;
- 2.9. rozważenie zorganizowania w Oddziale pomieszczenia na widzenie w oddzielnym pomieszczeniu, bez osoby dozorującej;
- 2.10. informowanie osadzonych, np. w ramach zajęć kulturalno – oświatowych bądź za pomocą radiowęzła, o prawnych i praktycznych skutkach wyroków Trybunału Konstytucyjnego oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawach, które bezpośrednio dotyczą osób osadzonych;
- 2.11. dostosowanie przynajmniej jednej z cel do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- 2.12. przekazanie liczby decyzji wskazanych w pkt 4 Raportu.

3. Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej w Bydgoszczy:

- 3.1. Zapewnienie środków finansowych na realizację zaleceń nr:
2.2, 2.3, 2.9, 2.11.